

M. MATT. MAHEULT DE VAUCOULEURS, REGIS CONSIL. ORDIN. MEDICO, ET PROF. REGIO, NEC NON FACULT. DECANO, MODERATORE.

34

TRES sunt hæc scilicet morborum divisiones, ex quibus velut ex majoribus ramis, multe nascuntur differentie. Quot enim interperies simplices, æquales universæ, cum materia, vulgares & his oppositæ recenseantur? Quot organis vitia accidunt, in conformatione, numero, magnitudine, sitique, &c. Quot modis continuatio partibus adimitur, per tumores, vulnera, ulcera, fracturas, partemque luxatas: qualis vero, quantequam morbos non exoriatur, si cum prioribus speciebus, seu diminutione, seu novum & invivum robur additur concurrat, quæ à causa, loco, magnitudine, more, etempe, motuque morbi differuntur? Inde quæritur ubi exurgunt legitimi, spuriique morbi, vernaculi, populares, dispersi, primarii, secundarii, magni, maligni, lethales, periculosi, atque acuti. Quid quod etiam his tam familiaræ sit, tam variæ, universalesque subite mutationes, & in suo decursu tot nancipii partes, etque adeo inter se dissidentes, ut alium morbum esse crederes. Quæ quidem in re, morbi cum animalium ætibus non parvam videntur habere similitudinem: vel ipsâ enim experientia comprobatum est, peruram à se ipso, ubi adolescentie florem, aut virilis ætatis robur attingit, aut senex factus est, æque distingui, ac si plures homines fœrent. Verum his proprium tempus, quo convenientem cuius ætati figuram formantur, ab ipsa rerum parente Naturâ concessum est: morbis vero statim à primo ingressu incrementum aliquando accedit & ex quo fit, ut de his factæ prædictiones, si vae salutem, si vae ad mortem spectent, non semper veræ, sed magni interdum difficultatis, ac dubitationis implicentur. Porro per cursum hos fatales, morbus ita progredi consuevit, ut cum primum incipit, & debiliora omnia habet, in principio esse dicatur; deinde vires acquirit cunctis; tuncque in suo incremento statuitur; postea valde effervescente noxiarum humorum copia, violentissimus fiat, & status appellatur; ac tandem ad faultam salutaremque sui partem accedat, in qua omnia inclinant ac remittuntur; ideoque inclinatio, senescentive morbi remissio nuncupatur.

A T melius usurpatur principij acceptio, pro primo scilicet illo morbi tempore, in quo à manifestè laesis actionibus eruda omnia adhuc, aut parum immutata percipiuntur excrementa: imbecilles quoque sunt casus; ut enim naturam fucus noxius parum exagitat, in cum illo minus agit, unde tunc levior apparet concoctio, nec alia brevi debet videri, nisi cum tenulior calidiorque materia est: siquidem talis principij durationem minus extendit, nec eam ultra duas accessiones ire permittit. Quibus etiam nubecula quarto die urinas obducunt, iudicio seipmo die futura est: accessiones quoque & constitutiones, Cæli positiones, vite conditio ac similes edines illis, quoquo modo cum alijs intercedentes indicabunt morbi & anni tempora. Hic est artificiosa conjectura, quâ propius veritas investigatur: fida vero, & sine curio, quoddam simile junioribus, peritioris Medici patitur. Cum autem inter eundem succum & naturam acutius pugna, reliqua vero assensum, fide ascendunt, manifestæ dignoscuntur coctionis vestigia, ut primum morbi tempus excluditur, ita secundo tribuitur locus; quod & ipsum eo usque duraturum est, quod perfectæ concoctio eluceat. Hic autem talis expectanda est, cum dimidiâ prioris temporis portionem morbus adhuc confecerit: atque hic quoniam finit incrementum, itasur incipit: neque enim fieri potest, ut magnum incrementum proximum tempus non sequatur, tempus illud videlicet, per quod vigere morbus dicatur, aut florere; quodque licet incrementum non magis sit excessum, omnia tamen magis conquiret offendit: ut enim lucus noxius fortius conquiratur, si natura valde laborat: omnique vehementissimis sunt, sunt etiam fervens tenorem: hunc autem pernolescere, lagacis & genotefi est Medici, & Arete Hippocraticâ digni, qui morbi ipsius vim stantque maturius inspicendo, ad illud omnem vigis rationem debet accommodare. Vtque tamen tenuissimè hic utendū est, si iudicamus, nisi casus aliquis interveniens, naturam jam sepius qualitate robor dissolvere possit videatur: quiescentum vero ab alijs auxilijs medicis, ne interrumpatur concilio, & ne forsan magna ex parte animalis virtus defatigata languescat: cum etiam, ubi jam domita ac superata est materia, Natura sese agitur ad cum magis fepatandum, atque etiam eliminandum; unde nullum de febribus superflue locus diceres, sed veluti hæc parte mutilari morbum putares, non Jecus ac cum ab initio febres peraganti Admirabilis exemplo jugulatur, alijsve pravi affectus, in ipso etiam incremento, Medici præstantioris industria profiganur: tunc profecto ubi ipsi tota Natura relinquenda est, ne forte opportunum, nondumque placatum iudicij occasione amittat.

Ergo inclinanti morbo nulla mors.

CADOMI, Apud JOANNEM CAVELIER, Regis & Academiae Typographum.